

Náša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 28.

V Ljubljani, dne 22. junija 1906.

Letnik I.

Slovenske delavke in delavci!

Le še nekaj dni nas loči, ko se vrši II. vseslovenski delavski shod na Preski pri Medvodah. Malone vsa naša delavska društva se udeležijo shoda. O važnosti in potrebi shoda smo pisali v našem listu že dovolj. Zato zdaj ne izgubljam več veliko besedi, kakor le, da je shod za vsako delavsko našo organizacijo važnega pomena in da zato ne sme na njem manjkati nobenega zavednega delavca, pa tudi ne delavke.

Zborovanje se vrši po sledečem redu:

Ob 8. uri zjutraj sveta maša s cerkvenim govorom dr. Kreka za udeležence.

Od 9. do 1. ure II. vseslovenski delavski shod.

Ob 2. uri pete litanije pred cerkvijo, po litanijah pa blagoslovi dr. Krek novi »Društveni dom« na Preski in ima tudi slavnostni govor.

Po blagoslovljenju se pa vrši javna ljudska veselica.

Preska leži pet minut od postaje Medvode gorenjskih železnic.

Spored II. vseslovenskega delavskega shoda:

Otvoritveni govor. — Izvolitev predsedništva. — Politiška organizacija. — Strokovna organizacija. — Razširjenje lista »Náša Moč«. — Ženska organizacija. —

Delavci in občine. — Izobrazba. — Mladina. — Proti alkoholu. — Splošna volilna pravica in delavstvo. — Starostna prekrba. — Bratovske skladnice. — Delavsko nadzorništvo. — Trgovski in drugi uslužbenci.

Večina poročajo delavke in delavci.

Občinske volitve v Idriji.

Idrija. Zadnjič smo poročali, da se pri nas govori o neki imenitni poroki, danes pa že lahko resnico poročamo, ker oklici so končani. Zaročenca sta bila prvič oklicana dne 16. t. m. zvečer na shodu po paragrafu 2. v prostorih delavskega bralnega društva po liberalnih zaupnikih. Drugič in tretjič skupaj jih je pa sklical social. demokrat A. Kristan na javnem shodu dne 17. t. mes. dopoldne. Ko je prebral zaročene, je rekel, to so naši možje, to ni noben kompromis, a so vendar štirje možje pristni liberalci. Obenem pa je zažugal liberalcem, da si smo vsi vedeli, da so jim liberalci ponudili kompromis, ako ne volite teh mož, vam pa pokažemo v drugem razredu, kaj smo. V drugem razredu sta pa pravzaprav samo dva socialna demokrata, a oplati se hotel liberalce, ko bi le prelomili kompromis.

Poroka je že tudi naznanjena na razglasilni plošči na magistratu za 25. t. mes. Isti dan bo namreč volitev občinskega odbora za tretji razred. Na javnem shodu je povedal Kristanu njegov soodrug Piuk, da zdaj vidi, da socialnodemokratov ni več v Idriji, ker niti svojih kandidatov ne nastavi in da na dan volitve rajše doma osta-

ne, kot pa bi volil liberalce. Isto je Kristan tudi sam priznal, ko je rekel, da je te može izbrala opozicijska stranka.

Pred tremi leti so se značajni demokrati hudovali, ker so nekateri izmed njih pri ožjih volitvah prostovoljno volili gospoda Arkota za poslanca, letos pa voditelj socialnodemokratske stranke sam agitira za kompromis z mrtveci, kakor je sam imenoval liberalce pred kratkim na nekem shodu. Kdo si upa trditi, da ni imenitna poroka z mrtveci.

Dne 17. t. m. popoldne pa so sklicali tudi naši možje shod, ki je bil obilno obiskan in so si zbrali brez vsakega kompromisa može, ki bodo res delali za blagor naše občine.

Torej, volilci, na dan volitve vsi na volišče in volite može, ki jih je shod enoglasno proglasil. Ti-le so:

Odborniki: Kavčič Ivan, Rejc Leopold, Šinkovec Ivan, Čibej Lovrenc, Kavčič Jakob, posestniki in rudarji; Likar Josip, posestnik in gozdni delavec v pok., Bratina Ivan, posestnik in črevljarski mojster, Modrijan Josip, posestnik in jam, paznik. — Namestniki: Osvald Franc, posestnik in katehet, Bizjak France, posestnik in žgal, paznik, Kosmač Franc, posestnik in rudar, Kenda Ivan, posestnik in rudar.

Idrijski volilci! Delavci! Veste, kaj vam je storiti. Liberalci so vaši izkoriščevalci in načelni zagovorniki kapitalističnega izsesavanja. Socialni demokrati pa itak ne store za delavstvo drugega, kakor da preživljajo mastno plačane svoje voditelje, ki odpadajo od vere svojih očetov. V boj proti civilno poročenim delavskim izkoriščevalcem!

Ada Negri.

Neznanki.

Pesemca trese se iz daljine;
ženski je glasek, srčen, lahкотen;
k meni prihaja skrit in slaboten;
v drevju cvetočem polagoma gine.

Vrti se gibljejo, koder odmeva,
kakor kadivnice s svetim kadilom.
Kdo si, ki z nočnim skrivaš se krilom,
ki se ti v temi srce razodeva?

Tujka! Li veš za prevare, britkosti,
plačes za kom li, ki smrt ga je vzela?
Morda samote si si zaželela,
ker so slasti Ti zatrlle trpkosti.

Sestersko čuvstvo me zate razgreva,
— vzroka ne vem tem tajnim čutilom, —
zate, ki z nočnim skrivaš se krilom,
ki se ti v temi srce razodeva.

Želja po detetu.

Deteta, deteta ni! — Hrepenenja razvneto
moja mladost kot samotni vrt se zakriva;
vonj se vijolčni po njem tresoče razliva,
travca njegova mehкотna ni še požeta.

Zibkni poljubi, ko duša v radosti zgréta
vse bolesi pozablja in blaženost vživa!
Sladka prva besedica preljubelniva,
ki jo izrečejo angelska usteca sveta!

Toži po vas se mi! Kličem vas častne
plodove,
ki jih duša tajnosti polna poraja,
ž njih neusahno brizgaje življenja valove.

Rože želim si, ki božje jo solnce zasaja,
spora v osrčju, ki daje življenja darove,
da se življenje na svetu vedno premlaja.

Svetišče.

Vé ure sanj in vzorov čara polne,
v spominu trdno ste se mi zarasle;
ste muka v nemem joku duše bolne,
in slika ste ljubezni mi ugasle.

Naprej! — a hrepenenja sladka sila
po prošlih dneh mi v duši žalost dela:
O lilij vonj in starega kadila
v svetišču, kjer molila sem vesela!

O sveč voščeni mirna ti svetloba,
ki v vašem žaru lesketa Madona;
o samostanskega miru miloba
in glas srebrni, tolažilni zvona!

Vse zlo, storjeno kdaj in prenešeno
med vami bi, med vami pozabila;
nad marmorno stopnjico posvečeno
molitve jasnih dni bi spet molila.

Socialni demokratje in delavni čas.

Letošnje leto se je vršila v Berlinu razstava del domačih delavcev, to je malih obrtnikov. Ob tej priliki je prišlo zopet na površje vprašanje o ureditvi delavskih razmer pri domačih ali takozvanih hišnih delih v malem obsegu. Za vprašanje so se zavzeli tudi socialni demokratje. Ker pa socialni demokratje vedno in povsod povdarjajo, da so izključno delavska stranka, pričakoval je pač vsakdo, da bodo tudi v tem slučaju storili vse v korist teh res pomilovanja vrednih delavcev, ki so prepuščeni popolnoma na milost in nemilost svojih gospodarjev. Znano je, da delajo ponekod hišni delavci popolnoma brez vsacega določenega delavnega časa, o plačilnem tarifu pa sploh ni govora.

Toda varal se je, kdor je pričakoval od socialnodemokratskih poslancev pomoči. Ti sicer vedno kriče in vpijejo, da hočejo izvojevati delavcem osemurni delavnik. To so pa same fraze in besede, kajti čujemo, kako se glasi § 9. načrta zakona, ki so ga predložili letos socialnodemokratski poslanci v nemškem državnem zboru:

»Delavni čas pri domačih in hišnih delih se ne sme pričeti zjutraj pred 6. uro in ne dalje trajati kot do 8. ure zvečer.«

To je torej osemurni delavnik? Zjasniti se mora vsakemu še tako teroriziranemu socialnodemokratskemu delavcu, da to ni osemurni delavnik, ampak štirinajsturni. In vendar so to predlagali socialnodemokratski poslanci, in če ti kaj predlagajo, potem so gotovo s tem tudi socialnodemokratski delavci zadovoljni.

Se nekaj se nam zdi vredno ob tej priliki povedati v obraz vsem tistim, ki še danes verujejo, da je edino socialna demokracija delavska stranka. Oglejmo si le v nekoliko njihove voditelje in poslance v Nemčiji in pri nas.

Na Nemškem je največ socialnodemokratskih poslancev fabrikantov, časnikarjev in drugih bogatih ljudi, delavcev ni med njimi. Bogati tovarnarji so danes prijazni socialnim demokratom. Podpirajo jih denarno. Zato pa tudi pri volitvah kandidirajo na socialnodemokratski program. Seveda jih socialni demokratje radi volijo in nikogar ni, ki bi se uprl temu in hotel zagovarjati kandidaturu kakega delavca. Seveda fabrikantje so pa tudi radi poslanci, ker jim je v prvi vrsti v lastno korist, kakor smo to ravno dokazali z zakonskim

Reka.

Dere, razrašča beraška se reka:
gladna v nji usta, lica zvenela,
cunje in rane, deca, ki veka,
srca v britkosti, roke brez dela.

Resno trohnobo vlačí človeško,
bajte segnite vlažnega vzduha,
s src pa iztiska prošnjo nebeško:
Daj nam danes vsakdanjega kruha!

Jutri vesolino zemljo preplavi
reka beraška, reka bolezní.
Bede na kupu! — Kdo jo ozdravi?
En je odgovor: Manjka ljubezni.

Dvigni, peneča ljubezni se reka,
v novi okrepi národe moči,
z valom, ki naj ti blažilno poteka
usta jim vroča hladilno omoči.

Sen na iztoku sije že zlati,
maj se bodočnosti nove obeta
dela svobodnega, sloge med brati
žarkov prinaša v naročju in cveta.

Prídi in vzbudi nam pesmice slavcev,
gorke pritiskaj poljube na rane,
maj brez poražencev, brez zmago-
vavcev,
sužnje oprosti, izženi tirane!

načrtom o varstvu domačih in hišnih delavcev.

In pri nas? Le pogledajte jih delavce poslanec: dr. Adler, dr. Elenbogen, dr. Verkauf itd. Ali je pričakovati od teh ljudi, ki imajo množino lastnega premoženja, ki so akcijonarji kot pristni židje varnih podjetij, da nastopijo ti bogataši za delavce? — Ni čuda torej, da so v Avstriji, koder pošiljajo socialnodemokratski delavci take ljudi v državni zbor, delavske razmere tako slabe in da se na delavsko varstvo niti ne misli.

Delavci, v kratkem morda treba vam bo zopet voliti, in sicer po drugačnem načinu, kakor doslej. Ali se boste dali še kdaj zapeljati ljudem, ki obljubujejo osemurni delavnik, tam pa, kjer imajo moč, dajo delavcem štirinajsturni delavnik? Ali se boste dali še zapeljati ljudem, ki imajo že itak vsega dosti, a hočejo s tem, da postanejo poslanci, si še več pridobiti. Nikdar več, to naj bode vaš odgovor. Zato pa na delo, da se pomeče take ljudi ven iz javnega življenja tako, kakor pomečejo v tem času pridne čebelice lepe in nikdar site trote. Zato na boj goljufni in zapeljivi socialni demokraciji, na boj do skrajnosti.

Sem z našimi pravicami.

Ljubljana. Spomenica »Podpornega društva delavcev in delavk c. kr. tobačne tvornice v Ljubljani«. Dne 19. t. m. izročil je odbor »Podpornega društva delavcev in delavk c. kr. tob. tovarne v Ljubljani« g. ravnatelju Möllnerju spomenico, oziroma prošnjo, ki obsega želje delavstva c. kr. ljubljanske tvornice. Pripomniti moramo, da so v spomenici izražene želje izšle popolnoma iz delavstva samega in da se ni nanje pritiskalo od nobene strani. Je toraj izraz delavske volje. O spomenici je razpravljalo delavstvo na štirih sestankih in na društvenem shodu, kjer so delavke in delavci sami utemeljevali svoje želje. Spomenica se je odposlala gg. državnima poslancema dr. Šusteršiču in dr. Žitniku, ki sta že opetovano nastopila za prošnje ljubljanskega tobačnega delavstva. Odposlala se je pa spomenica tudi načelníštvu »Zveze kršč. tobačnega delavstva«, s katerim nas bo kakor upamo, v najkrajšem času, ko končamo pogajanja, vezala ožja vez. Pripomniti pa moramo, da nam je že obljubila »Zveza« da nastopi tudi, dasi še nismo njeni pravilni člani, za naše želje. Skromni prostor našega lista nam ne dovoljuje, da priobčimo popolno besedilo »Spomenice«. Zato prinašamo le glavne točke: Pred vsem se prosi, da se prej ko mogoče izvede stara od vsega tobačnega delavstva avstrijskega zaželjena in po finančnem ministru že obljubljena izpremembra, oziroma izboljšanje starostne preskrbe tobačnega delavstva. Spomenica naglaša, da sedanja starostna preskrba nikakor več ne zadošča v zdajnjih razmerah.

Z ozirom na izredno neugodno življenjske razmere in draga ljubljanska stanovanja se tudi prosi za izredno draginjsko doklado.

Spomenica naglaša nadalje, da dobi tvorniško delavstvo po lekarnah jako slaba zdravila, kar lahko potrde tudi tvorniški zdravniki. Priporoča, naj se odda nabava zdravil novi lekarni, ki se ustanovi na Rimski cesti. Opozarja se pa c. kr. glavno ravnateljstvo tudi, naj bi ustanovilo lastno tvorniško lekarno. Če se pa ustanove tvorniške lekarnice po vseh tvornicah, bi ena izmed vseh lekarnic lahko poslovala kot nakupovalna osrednja lekarnica in bi tako imelo tobačno delavstvo vedno sveža, dobra in cenena zdravila. Naproša se tudi c. kr. glavno ravnateljstvo, naj vpliva, da se razveljavi zastareli ministrski odlok z dne 17. marca 1891., po katerem smejo zdravniki po delavskih bolniških blagajnicah predpisovati le taka zdravila, kakor jih smejo občinskim ubogim.

Prosi se, naj dobi delavstvo premog po oni ceni, ki jo plača zanj tvornica.

Pri vsprejemu delavstva naj se gleda

predvsem na otroke svojce in sorodnike tobačnega delavstva, ne glede nato, če ti stanujejo v Ljubljani ali pa izven nje.

Generalno ravnateljstvo se naproša, naj vpliva na zgradbo lastnih delavskih hišic in da dobi tobačno delavstvo pravico do znižanih vozniš cen po vseh železnicah.

Prosi se tudi za splošno izboljšanje plač.

Nadalje navaja spomenica posamezne delavske želje. Izmed prošnja moškega delavstva je pač najvažnejša ona, ki prosi, naj pride vse moško delavstvo v stanje tedensko plačanega delavstva. Navaja podrobne želje moškega delavstva z ozirom na lampiste, delavstvo v rezalnici, pri vzpenjačah, v brusilnici. Z ozirom na čuvaje se prosi za znižanje delavnega časa in zboljšanje plač. Čuvaji imajo 12 in vsako drugo nedeljo 18 urni delavnik.

Z ozirom na prejemalke se prosi med drugim, naj bodo vse v stanju tedensko plačanega delavstva, naj imajo prosto pred velikimi prazniki. Naj odpravijo »Vorlesunge«.

Nadalje navaja spomenica želje »pupmaherc«, delavk na dirni spineriji, podstreho, v parterre pod šnajdsolon, v škarti-ringi, v kleti in drugod. Spomenica prosi med drugim tudi, naj bi prevažanje težkih bal in zavojev vršili moški delavci.

Končno navaja spomenica še zahteve delavk po posameznih oddelkih.

V tobačni tovarni je zmanjkalo pred 3 tedni 500 »Nil« cigaret in g. uradnik jih je hotel od onih delavk imeti, katere tiste vrste cigarete delajo. Delavke so se upirale, da jih ne dajo, ker one so jih že enkrat dale. Prejemalka jih je vzela od delavk in jih je poslala v »ferpakungo«, ali to ni pomagalo. Gosp. uradnik je zapovedal jih vzeti in morale so jih dati. Drugi dan je poklical g. uradnik prejemalko ali je ona res prevzela cigarete in ta je trdila, da je prevzela cigarete in da ona zapiše na en listek vsakih 500 in še posebej jih prešteje, ko vse prevzame. Vsaka delavka dobro ve, koliko jih naredi, ker 500 cigaret dá tudi nekaj truda predno se narede. Samo eno besedo je hotela pozvana delavka izpregovoriti, a gosp. uradnik jo je ostro opozoril, da naj molči, da sedaj ne stoji on kot uradnik pred njo, marveč kot sodnik. Zakaj ji neki mogočni g. sodnik ni ukazal, da ne sme misliti, slišati in ne dihati, samo kadar bi ji on dovolil, da bi smela se mu zahvaliti za sprejeto surovost ali kazen. Plačana je pa bila uboga dotična delavka s tem, da je naredila 500 cigaret, da ji je obljubil g. uradnik, če ne molči jo izroči disciplinarni sodbi. Ta gospod je za marljive, poštene delavke prestrog. On naj se pusti prestaviti k državnemu pravdníštvu in naj tako energično postopa. Pri tako strogem in energičnem gospodu ni čuda, da morajo tudi pazniki mnogokrat biti bolj strogi, kakor bi bilo ravno potrebno.

Zlata bodočnost. Piše nam delavka: Dokler ti še klije pomlad na tvojih licih, še ti je še mogoče prestajati v naši tvornici. A le prekmalu nam izgine pomladanska vedrost z naših lic. Slaba plača, nezdrav zrak v tvornici povzroči, da hitro, hitro izginja pomlad. In zato tako boleha tobačno delavstvo in hirajo, pa boleha jo ter mrjo osobito delavke. Pa ko oboli uboga delavka, jo pa še mučijo z malenkostnimi sitnostmi. Tudi bolan človek potrebuje zraka, če ni tako slab, da čuvaj vedno posteljo. Pa so še ljudje, ki v svoji neusmiljenosti dovoljujejo bolnim delavkam le enourni dnevni prosti izprehod, seveda po zgledu slavnostne socialne demokratske ljubljanske okrajne bolniške blagajne. In bolne ljudi pa še vznemirjajo in jih gonijo v pokoj, seveda le take, ki nimajo vplivnih zagovornikov, medtem ko puste druge pri miru, ako tudi so bolne čez čas. Zato proč z dvojno mero pri bolnem delavstvu! Delavka pa umiraj, ko je zapustila tvornico vse svoje moči, izbacnjena od splošne podpore in navezana na penzijsko almožno.

Pobožni »Tobačni delavci«! Uklonili smo glavo, ko smo čitali zadnjo

številko tega seveda najpametnejšega lista na svetu, ki ga sestavlja najučenejši človek pod jugoslovanskim solncem: veliki gromovnik in sodrug Kocmur. Tolkli smo se po grešnih svojih prsih, ko smo prečitali ves list. Odložite svoje naslove doktorji sv. pisma, popustite svoje službe duhovniki, in prepustite svoja mesta pobožnima soc. demokraškima voditeljema Kristanu, ki iz same pobožnosti ni več katoličan in še pobožnejšemu sovražniku prazničnih potic sodrugu Kocmurju. Kako pobožni so ti ljudje. V uvodniku, ki izdaja duševnega mu očeta Etbina Kristana iz dna duše izkipeli krepki vojaški hudič, navaja dr. Žitniku svetopisemski izrek. Našega urednika Miha Moškerca pa kar v petih vrstah uči sv. pismo pobožni sodrug Kocmur. Socialna demokracija. Odpadništvo. Razbiti potični modeli. Prizor za bogove. Kmalu bomo videli Kristana v škofovski obleki. Kocmur mu pa bo levitiral, ki prav gotovo hodi že s sv. pismom v tvornico. Pa naj ne misli, da se bo uselja kaka delavka na njegov svetopisemski med. Preveč poznamo socialno demokraško hinavsko pobožnost!

Dajte nam opoldne priliko, da peremo. Nam pri veržinkah so zaprli pralnico od 12. do pol 2. popoldne. To ni prav. Me nimamo časa, da bi hodile prat med delom, ker nas je preveč delavk, da se zvrstimo. Zdaj zahtevajo od nas nekaj, kar do zdaj še ni bilo. Zahtevajo namreč, da naj delamo same predpasnike. Saj smo vendar v tvornici, da izdelujemo smodke in ne predpasnikov. Pa pravijo, da bodo zapisali one, ki ne bodo naredile predpasnikov. V tvornici imamo tudi šivilje. Vemo, da imajo veliko dela in so slabo plačane. Če ne morejo izdelati vseh potrebnih predpasnikov, naj pa pomnože njihovo število, pa skromne plače naj jim zvišajo.

Počasi so sodrugi »Strokovne zveze«. Napovedujejo, da v priprave, a šele prihodnje leto kar mogoče največje plačilno gibanje. Seveda, časa nimajo ti plačani socialno demokraški voditelji, zato se jim pa s plačilnim gibanjem prav nič ne mudi.

Vevče. Nujno je, da se prenarede postave za zavarovalnice proti neizgodbam. V noči od 21. na 22. avgusta 1905 se je ponesrečil Anton Bricel in 18. oktobra istega leta je umrl. Tovarniško vodstvo je takoj uložilo na zavarovalnico prošnjo, da bi dobila mati odškodnino za svojega sina. Obenem pa je vodstvo obljubilo, da bo dobila mati vsaki dan eno krono toliko časa, da bo stvar zavarovalnica rešila. Zavarovalnica je določila 50 kron za pogreb. Nato pa pride od zavarovalnice pismo, ki se glasi: »Dognano je, da to ni bil Vaš edini sin, ki Vas je podpiral.« S temi besedami je bila mati plačana. Tovarniško vodstvo pa je odločilo materi 6 kron odškodnine na teden, dasi mora fabrika že sama plačevati tudi zavarovalnino.

Drug slučaj: Ko se je neki delavec poškodoval, mu je zdravnik od zavarovalnice v Ljubljani rekel, da je nalašč padel. Predno je odlok iz Trsta prišel, je delavec ozdravel, v odloku pa je bilo naznanjeno, da delavec ne dobi nikake odškodnine, ker je prej ozdravel, predno je bila stvar rešena. Takole je delavsko zavarovanje oziroma postave, katerih bi niti pes ne odobral, če bi le imel količkaj razuma za delavsko vprašanje.

Med brati in sestrami.

Celovec. »Slov. kršč. soc. delavsko društvo v Celovcu« je imelo v soboto (16. junija) ob 8. uri zvečer svoj redni shod v Cavznikovi gostilni. — Kljub jako lepemu vremenu se je zbralo obilo občinstva iz delavskih krogov. Tamburaško društvo »Bisernica« je otvorilo sestanek z lepim komadom. Potem je predsednik g. Jug pozdravil posebno tuje goste in oddal besedo g. Ravniku. Govornik je v kratkih potezih označil misijo kranjskih delavcev v Celovcu, ki prihajajo za kruhom v tujino, ki naj pa pri tem koroške maloza-

vedne fante navdušujejo za vero, dom, cesarja. Proti Francozom se je vzdignila nekdanja črna vojska, to je cel narod, da bi rešila domovino! Ker nam preti najhujša sila, mora cel narod v črno vojsko in korakal bo res v boj po uvedbi splošne in enake volilne pravice. V Celovcu se izgublja dan na dan slovenski fantje v nemškem morju, privedimo jih v slovensko društvo in pošljimo jih odtod kot novorojence v doline in hribe staroslavne Korotana. Vsa čast govorniku. Drugi govornik dr. Ehrlich je pojasnil razmerje Avstrije do ogrske dežele. Iz česa izvira vedni prepri? Žena hoče nositi hlače in ogenj je v strehi — Avstrija in Ogrska sta poročeni! Zadnja ima hlače, odtod prepri — Beust je poročil ta par! Avstrijec ni bil, saj bi se vsak Avstrijec tega sramoval! Avstrija je na enem očesu slepa, na drugem ne vidi ničesar! ker l. 1848 je Koshut izjavil: Franc Jožef ni kralj Ogrski, in l. 1906 je sin tega Koshuta minister. Kaj žele Ogr? personalno unijo, a te Nemci in Slovani ne marajo! Kaj žele Nemci? dualizem! Tega pa Ogr in Slovani ne marajo več. Edino pametna je federacija avtonomnih narodov! To je zlasti up Slovanov! za to se polagoma, a vedno zanimajo Nemci! S tem bodo Ogrom rožički polomlejni. Gospodarska ločitev ne kaže ne Avstriji ne Ogrski, ker v Avstriji bi trpela industrija, posebno tekstilna, v Ogrski pa živinoreja in poljedelstvo. V društvo se je vpisalo 7 novih udov.

Iz. tovarn Goričane-Medvode. Naj reče kdo kar hoče, Medvode niso zadnje na svetu. Prihajajo tuji v Medvode. Delavci vidimo med tuji nekdanjega ravnatelja Hopfgartnerja. Lansko leto ga je kar noč vzela. Sedaj ga zopet vidimo. Ali se nekdanji ravnatelj kaj spominja, kako je zmerjal nas delavce. Kako so delavce obrekovali, kako so delavcem predbacivali, da so oni pisali tista podla pisma, ki so delavca hujskali zoper višje in k upor. Ravnatelj se je nastanil pri svojem prijatelju. Čudno! Delavci se ne jokamo za Hopfgartnerjem. Tudi nismo mislili, da bo ta gospod še prišel v Medvode. Od sedanjega ravnatelja pričakujemo vse najboljše. Vložili smo prošnjo za zvišanje plač. Gospod ravnatelj je obljubil, da bo našo prošnjo podpiral. Saj tako je prav, če vlada med delodajalci in med delavci sloga, je za tovarno tudi doro. S sorško komedijo delavci nimamo nič opraviti, vendar se delavcem čudno dozdeva, da hujskačev ne primejo. Čudno se nam pa zdi, da zahajajo ravno svetniki v Medvode kot letovičarji! Zelo se naši delavci že zanimajo za II. vseslovenski delavski shod. Ta dan naj bo za delavce klic: »Na skupno delo vsi delavci!«

Ljubljana. Nekaj od pekov. Vidimo vsak dan, kako propada vera v pekovskem obrtu. Zgodovina nam pove, da so se tožili v Frankobrodu peki deset let samo, da so korakali peki prvi z banderom pri procesiji, pove tudi, da so zmagali. Tudi pri nas v Ljubljani so bili pekovski mojstri prvi, ki so nosili nebo in svetili ter niso nobenemu hoteli prepustiti tega častnega mesta. Zdaj jim je pa procesija deveta skrb, samo da jim obrt nese, pa so zadovoljni. Če že sami nimajo veselja ali če se sramujejo nositi nebo in svetiti, naj pa pozovejo stare pomočnike, ki bodo gotovo z veseljem svetili in nosili nebo. Zadoosti žalostno. Imamo 33 mojstrov, pa jih ni toliko, da bi prišli za nebo in za sveče. Pa saj čudno to ni, ker nekateri ne grejo nikdar v cerkev in jim je Bog njihov denar. Kar se spominjajo ljudje, se je nosilo ob procesiji tudi pekovo bandero, a letos ga zunaj cerkve nismo videli, pač pa je sameval v cerkvi. Navada je bila, da so plačali onim trem pomočnikom, ki so nosili bandero, 10 kron iz blagajne, ki jo je zapustila pekova Marija Terezija, 4000 gld. pravijo, da je bilo. Pomočniki so vedno skrbeli, da so nosili bandero in zbrali so se tudi letos. A ker je dobil naš tovariš Urbar prejšnji dan dopisnico, da naj pride k nekemu mojstru. Mojster je vprašal Urbarja, če stoji on zato, da bodo korakali tudi pomočniki za banderjem in je leta od-

govoril, da je za agitacijo prepozno in pa da vsi pomočniki tudi ne bodo šli za banderom, ker jih je veliko soc. demokraškega mišljenja. Mojster je rekel nato: Če je tako, naj pa ostane bandero v cerkvi, če ne gre do pomočniki za njim. Mi ne bomo zastoni izmetavali kronc. Urbar je rekel nato: Krivi so tu prvič mojstri in drugič pomočniki. Odpovedal bom najetim pomočnikom. Iz vsega se vidi, da gre mojstrom le za denar. Ko bi bili prej povedali, da se jim gre denar ne pa za vero in čast božjo, bi pa bili nosili pekovo bandero pomočniki zastoni. Toliko za zdaj, drugič pa več.

Krvoses kapitalizem.

Sava. Pozor delavci in delavke! Veliko mladih delavcev in delavk pride vsak mesec v tovarno na Savi. Saj starih takod ne vzamejo v tovarno. Marsikdo izmed teh, ki prihajajo, ko pride v tovarno, pravi, zdaj sem pa preskrbljen do smrti, tukaj imam saj vsak dan delo. Vsak se navadno potem oženi, ker za ledek so res čudne razmere. In delavke tudi niso nič na boljšem. — Ko si pa enkrat oženjen, si ravno tako priklenjen, kakor pes na ketni in ne moreš si nič pomagati. Nobeden bi se ne ženil in bi ne hodil sem delat, ko bi premislil, da so v savški tovarni delavci tako slabo preskrbljeni za slučaj poškodbe ali pa onemoglosti, da nikjer v Avstriji ni tako slabo in če bo šlo tako naprej, kmalu ne bomo nič na boljšem kakor afrikanški sužnji. V smrtni nevarnosti smo vsak dan. Poškodovanih je toliko, da nikjer toliko, kripelnov je polno in jetika je doma na Savi. Pa to ni nič novega pri takem delu, kakor ga imamo tukaj. V Martinovski je tako napeto, da mora počit, če se v kratkem ne izboljša. Kar so eno peč več naredili, je še slabše, ker je delo pri nji veliko hujše, ko pri drugih, ljudi pa nočejo ti gospodje zraven dati, ker mislijo, da bo vse mašina naredila. Ker pa ne gre tako, zato se vsak dan menjavajo. Od drugih peči morajo hoditi ljudje še k novi peči pomagat, ko imajo že svojega dela čez glavo. Če pa kdo reče, da je to preveč, ti pa takoj mojster ali pa inženir vkaže na obratengo. Pa se motijo, gotovo ne bo tako šlo. V kratkem bodo peči ostale brez ljudi. Živina nismo, pa še živina omaga, kako da bi človek ne. To ne bo šlo naprej, za majhno plačo, brez nedeljskega počitka, po živinsko delat v taki vročini. Zraven pa še, če se prav ne prestopiš, si pa ozmerjan kakor pes. Če pa še po pravici upaš kako povedati, pa pravijo, če ti ni po volji, pa pojdi. Če je nit preveč napeta, se odtrga in pri nas se bo tudi.

Žalosten dogodek v savški tovarni. Neki oženjeni delavec z več otroci si je januarja meseca roko pokončal pri nekem stroju. Dvakrat se je zdravil v deželni bolnišnici pa nič ne pomaga, roka je za nič in on ne more delati. Iz bolniških šihov je sedaj ven, denarja nima nič, jesti nič in sam je pred več tovariši povedal, da dopoldan nič ne je. Minuli teden je šel v tovarniško pisarno prosit ravnatelja, da bi mu dal kako delo, da bi vsaj toliko zaslužil, da bi se siromašno mogel preživeti, sicer bi moral od lakote konec vzeti. Ko ga zagleda nek tovarniški uradnik, ga ni pustil k ravnatelju in mu je rekel, sem že jaz govoril z ravnateljem. Vi bodete vpokojeni za 8 gld. na mesec. In kaj mu je za zlobna duša zraven pristavil. Vnebovpijoče besede: »Pa za hlapca poidite služiti!« Tako je torej. Šestnajst let je tukaj zdrav služil kapitalistu. Kapitalistov stroj mu je vzel zdravje in mu roko pokončal. Zdaj pa, ko je nezmožen za delo, naj pa gre h kmetu z eno roko za hlapca služiti. O saj vemo, kako si mislijo vsi ti naši »gospodje«. Dokler smo zdravi in mladi, nas imajo radi kapitalisti, ko bomo pa pohabljeni in stari, potem naj nas pa kmet redi. In to je govoril tisti uradnik, ki pri vsakih volitvah tako povdarja: mi za vas skrbimo, le z nami držite. Vi ste volkovi v jagnjetovih kožah in mi vas bomo po vaših delih sodili ne pa po vaših priljubljenih besedah. Ko bi tukaj pri

nas imeli saj zavarovanje za nezgode (unfal) kakor ga imajo drugod delavci, koliko revščine bi bilo manj in koliko solza bi se manj pretočilo. Kdo je kriv tega, kakor kapitalisti, ki se branijo zavarovalnino za delavce plačevati. I seveda potem bi morebiti tovarna imela 1 procent manj dobička na leto, za ta procent je pa že vredno, da en par delavcev pogine. O prokleti kapital!

Samo sami si moremo in moramo pomagati. Delavci na delo in ve občine, v katerih stanujemo delavci, malo premislite, da gremo v skupni boj proti kapitalistu za naš obstanek. In tudi proti državi bo šel naš boj, toliko časa, da nam preskrbe starostno zavarovanje, ki je za ljudi in ne za živino.

Jeseniška tovarniška godba. Tukaj na Jesenicah imamo tovarniško godbo, ki je popolnoma delavska sej delavci plačujemo do 4 tisoč kron na leto. Toda delavce nima nobene besede zraven za govoriti. Enkrat se je volil en odbor pa ne vemo ali ga je še kaj ali je že čisto razpadel, ker seje ni nikoli nobene. Družega delavci ne vemo, kakor to, da ena oseba vedno povdarja: jaz sem hauptman godbe. Zato seveda ne vemo delavci ali je to društvo ali ima ena sama oseba toliko pravice, da sme kar na kuverto vsak mesec zapisati: 20 vin. rikzolong. Za blagajno pa delavci tudi nič ne vemo in sam sv. Peter komaj ve, koliko je v nji. Mi delavci zahtevamo iz vsacega oddelka enega odbornika in vsako leto račun, če ne ne bomo več plačevali. Mislim, da se v kratkem spolni naša želja sicer kaj več spregovorimo.

Žalostne čase imamo delavke, ker nas vse zaničuje. Vsak ve, kako potrebne smo bile podpore, ki se nam je sprosil po požaru. A vendar se je našel človek, ki je rekel, da tega denarja ne bi smele dobiti delavke, ampak vdove in otroci. Nismo zamerile dotičniku, ker ga je imel precej jeruša v glavi, a hude smo bile, ko take stvari zagovarja na shodu strokovnega društva, ki ima skrbeti v prvi vrsti za svoje člane in članice.

Z lastnimi močmi.

Slavlja Medvodami ob II. slovenskem delavskem shodu dne 1. julija se udeležijo po dozda došli naznanili: 1. Izvrševalni odbor k. s. delavstva v Ljubljani, 2. Podporno društvo tobačnega delavstva, 3. Strokovno društvo pekov, 4. Strokovno društvo lesnih delavcev, 5. Strokovno društvo trg. uslužbencev in uslužbenk, 6. Društvo sv. Marte, 7. Kat. društvo za delavke, 8. Strok. društvo delavstva tvornice za lep, Ljubljana, 8. Kat. del. društvo, Miren, Goriško, 10. Strok. društvo Miren, Goriško, 11. Kat. del. društvo Prevalje, 12. K. s. izobr. društvo Mekinje, 13. Slov. bralno društvo Železniki, 14. Bralno društvo v Gorjah, 15. Strok. društvo Jesenice, 16. Izobraževalno društvo sv. Jožefa Tržič, 17. I. ljubljansko delavsko konsumno društvo v Ljubljani, 18. I. tržiško delavsko konsumno društvo Tržič, 19. Kršč. gospodarsko društvo Idrija, 20. Strok. društvo črevljarskih uslužbencev in uslužbenk za Kranjsko s sedežem v Tržiču, 21. Strokovno društvo tržiškega predilniškega delavstva, 22. Kršč. soc. strok. društvo papirnih delavcev Vevče, 23. Delavsko bralno društvo Kamna Gorica, 24. Slov. kat. delavsko društvo Prevalje, 25. K. s. izobraževalno društvo Mengeš, 26. Društvo »Kranj«, 27. K. s. izobraževalno društvo Stražišče, 28. Slov. kršč. soc. zveza v Ljubljani, 29. K. s. izobr. društvo Preska, 30. K. s. delavsko društvo Preska, 31. K. s. izobraževalno društvo Devica Marija v Polju.

Tržiško delavstvo opozarjamo, da bosta v nedeljo, dne 27. t. m. dopoldne ob pol 9. uri občna zbor »Strokovnih društev črevljarskih in predilniškega delavstva«, po teh občnih zborih se pa vršita ustanovna shoda za Strokovni društvi strojarjev in kovinarjev. Ti shodi se vrše v gostilni na Skali. Popoldne ob 3. uri je pa javen političen

shod v gostilni pri Krvinu na Slapu pri Tržiču, na katerem govore: Čebulj z Jesenic, Dermota iz Kroke, Glavič z Javornika, Mikelj iz Kamne Gorice in Moškerc iz Ljubljane. Po shodu priredi izvrševalni odbor k. s. delavske organizacije v Tržiču veselico s petjem in godbo. Delavci in delavke! Skrbite za sijajno udeležbo tako dopoldne kakor tudi popoldne. Delavska čast in zavednost zahtevata, da pride vsaka delavka in vsak delavec v Tržiču osobito tudi na popoldanski shod, ki se vrši ob vsakem vremenu. Izvrševalni odbor k. s. delavstva v Tržiču.

Kamna Gorica. »Delavsko bralno društvo v Kamni Gorici« naznanja svojim prijateljem in somišljenikom, da se veselica z igro »Pravica se je izkazala« ni vršila 4. t. m. in tudi ne 10. t. m., kakor je bilo na posebnih vabilih naznanjeno. Društvo zaradi neugodnega vremena ni moglo vpriporiti te igre, sedaj jo naznanja za dan 24. t. m. Spored bo: Petje moškega in ženskega zbora in igra »Pravica se je izkazala«, burka v dveh dejanjih s petjem. Ker društvo ne bode razpošiljalo posebnih povabil, zato je vabi na tem mestu k obilni udeležbi.

Dopisnice in dopisnike prosimo, naj nam pošljejo dopise za prihodnjo številko vsaj do 25. t. m.

Dne 1. julija II. vse-slovenski delavski shod Medvodami.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo**.

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejših do najfinejših izvršitev**. Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Slovenec

Konrad Skaza

v St. Ulrich, Gröden, Tirol

se priporoča za izdelovanje vseh

podobarskih del

kakor sploh

cerkvenih izdelkov

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Domača, poštena tvrdka!

Svoji k svojim!

Ne prezrite!

Ne prezrite!